

Bemutató csillagvizsgálók találkozója Bresciában

Az olaszországi amatőrmozgalom egyik jelentős központja Bresciában van. Az *Unione Astrofili Bresciani* – a helyi Természettudományi Múzeum (*Civici Musei di Scienze*) támogatásával – találkozók, programok, rendezvények egész sorát szervezi. Október 22–24. között egyszerre több amatőrcsillagászati rendezvénynek adott otthont a múzeum. A Specola Cidnea, Brescia – és egyben egész Itália – első bemutató csillagvizsgálója 1953-ban, tehát épp negyven éve kezdte meg működését a város fölé magasodó erőd falain belül. Ebből az alkalomból tartották az európai bemutató csillagvizsgálók első találkozóját, melyen – az MCSE képviselőjében – részt vehettem.

Ennek a rendezvénynek is a Civici Musei di Scienze adott otthont. Az alapos szervezőmunka ellenére viszonylag kevesen érkeztek külföldről: francia, szlovák, lengyel és – természetesen – magyar csillagvizsgálókról hallhattak a résztvevők.

Lenyűgöző volt látni az Aniane-i Observatóriumról készült képeket és halani Bernard Pellequer beszámolóját. Ez a bemutató csillagvizsgáló nem kevesebb, mint hét (!) kupolával rendelkezik, és egész évben nyitva áll csoportok és egyéni látogatók számára. 18 szálláshellyel rendelkezik, így kisebb csoportokat is képes fogadni hosszabb-rövidebb időszakra. Az előadó többször is hangsúlyozta, hogy ez nem amatőr, hanem bemutató csillagvizsgáló. Mégis rendeznek ki-mondottan gyakorlati ismereteket nyújtó tanfolyamokat az asztrofotográfia és a spektroszkópia témakörében. Egy-egy ötnapos turnus díja 2500 frank, egy bolygóészlelő hétvége pedig 1600 frankba kerül. Hogy az áraknál maradjunk: egyéni érdeklődők számára egy kupola használata éjszakánként 120 frankba kerül, a szállás pedig 40 frankba. A aniane-i bemutató csillagvizsgáló rendelkezik egy „asztrobusszal” is, mellyel a környékbeli iskolákat járják. Többek között ezzel szállítják hordozható iskolai planetáriumukat is. A francia fejlesztésű Cosmodissée planetárium nem más, mint egy felfújható sátor, melyben 15–20 gyerek szemlélheti az egyszerű vetítőberendezés által elővarázsolt mesterséges égboltot. Valószínű, hogy számukra legalább olyan jó „balhé” a kupolába való bemérés, mint a csillagok varázsa, ugyanis egy hosszú alagúton keresztül lehet a mű-ég alá jutni, hogy ne csökkenjen a kupolán belüli légnyomás. A 4–5 méteres planetáriumot nagyobb helyiségekben lehet felállítani, pl. tornateremben. Az üzembehelyezés kb. félórába telik.

Az ógyallai csillagvizsgálót aligha kell itt bemutatni. Az ógyallai vendégek szép videofilmet vetíttek le az újjáépült Konkoly-féle épületről, a nagy Nap-spektroszkópról és az intézmény más nevezetességeiről. Nem kevésbé volt érdekes Boguslaw Kulesza előadása az Olsztyni Csillagvizsgálóról, melyet néhány éve alakítottak ki egy régi víztoronyból. A főműszer 15 cm-es Zeiss coudé-refraktor, amelyet a bemutásokon kívül fotoelektromos fotometriára is használnak. Valószínűleg ez az egyik legkisebb átmérőjű távcső, amit ilyen célra alkalmaznak, és nem is rossz eredménnyel.

Az itáliai bemutató csillagvizsgálók „koordinálása” mellett a bresciaiak számos más területen is fontos munkát folytatnak. Nevükhöz fűződik az első olaszországi fényszennyezés elleni nap meghirdetése, melyre szeptember 18-án került sor. Meghirdették a „Legjobb észlelőhelyek” elnevezésű akciójukat, melyre

máris számos beszámoló érkezett, részletes leírással, térképpel, fotókkal dokumentálva az amatőrtevékenységre alkalmas, többek által kipróbált észlelőhelyeket. (Érdeemes lenne Magyarországon is elkészíteni egy hasonló felmérést.) Asztrofotós pályázatot hirdettek különböző kategóriákban, és nemrégiben kezdtek meg egy csillagászati filmfesztivál szervezését. Ennek egyik különleges kategóriáját úgy lehet megnyerni, ha valaki minél több filmet tud felsorolni, melynek képsorai legalább részben csillagászati „környezetben” (pl. csillagvizsgálóban, planetáriumban) játszódnak. Mindezzel videomagnót lehet nyerni, így ez a kategória már nem is tűnik olyan különlegesnek...

A Serafino Zani Observatórium
főműszere

Külön cikket érdemelnének az itáliai napórások. „Természetesen” nekik is döntő segítséget jelent a bresciai múzeum, hiszen ottani kiadásban igen értékes gnomonikai munkák látnak napvilágot régi és mai napórákról. A találkozói résztvevői szép kollekciónak láthattak *Az idő árnyékai* elnevezésű nemzetközi napóra-tervezési pályázat anyagából (a több száz színes fotó végignézése után megállapítottam: még napórából is megárt a sok!). Fakultatív programként bemutatták Brescia csillagászati nevezetességét, többek között a Piazza della Loggia szép reneszánsz csillagászati óráját is megtekinthettük a bolognai Giovanni Paltrinieri szakavatott kalauzolásával.

A találkozói csúcspontja a *Serafino Zani Bemutató Csillagvizsgáló* vasárnap délutáni avatása volt. Alapítványi és önkormányzati pénzekből hozták létre ezt a szép új csillagdat, mely Bresciától 15 km-re 830 m-es magasságban kapott helyet egy meredek hegyoldalon. Mintegy kétszáz amatőr és helybeli érdeklődő gyűlt össze a szakadékos esőben, hogy birtokba vegye az épületet, mely minden elismerést megérdemel. Nagyjából ötvenen férnek el az előadóteremben, és akinek kedve szottyan rá, akár ott is aludhat, négyágvas hálószobera és külön konyha segíti az észlelés utáni pihenést. A főműszert a jónevű velencei Marcon cég gyártotta; villás szerelésű, 40 cm-es Schmidt-Cassegrain távcső. A vezető egy Celestron-11-es, a megnyitói idején egy ST-4-es CCD-kamerát láttam a fókuszában... És mindez egy *bemutató csillagvizsgáló* induló felszerelése! Magyarázkodtak a szervezők, hogy bizony az ég itt nem tökéletes, nyugat felé zavar a közeli Brescia, de hát az ő elsődleges céljuk valóban az, hogy minél többen látogathassák meg ezt a kis csillagvizsgálót. Csak hümmögtem magamban, mivel élénken éltek bennem a csillagda építéséről készült diabemutató képei a mélykék éggel, a

völgyben hömpölygő téli ködökkel. Aztán eszembe jutott a fõmûszer, a csillogó kupola – bizony nem cserélném el a Serafino Zanit az összes magyar bemutató csillagvizsgálóra sem!...

A hivatalos megnyitó után a társaság átvonult egy közeli parasztházba, ahol a helyi specialitások és a könnyû olasz borok hamar meghozták a jó torkú amatőrök nótás kedvét – pillanatok alatt Fellini-filmekbõl ismert vidám, „olaszos” hangulat alakult ki... A végkifejletet sajnos már nem állt módomban megfigyelni, mivel este nyolckor indult vonatom.

E tartalmas hétvége legfõbb szervezõje a bresciai Természettudományi Múzeum munkatársa, Loris Ramponi volt, akinek nemcsak a résztvevõk – a külföldi meghívottak között jómagam is – tartoznak köszönettel, hanem a bresciai csillagászati élet résztvevõi is. Mindehhez mit tehetne hozzá a szegény magyar amatőr? Talán egyszer nálunk is lesz egy Serafino Zani alapítvány, mely feladatának tartja egy ehhez hasonló bemutató csillagvizsgáló létrehozását!

MIZSER ATTILA

Meteor csillagászati évkönyv 1994

Kiadványunkat egyesületünk tagjai – amennyiben 1994-re is megújítják tagságukat – illetményként kapják. Az évkönyvet a befizetés sorrendjében küldjük ki azoknak, akik rendezik tagdíjukat. 1994-re szóló évkönyvünk minden eddiginél nagyobb terjedelemben (214 oldalon) szól az olvasóhoz. A táblázatos információk mellett ismét számos cikk, beszámoló található kiadványunkban.

A tartalomból: A csillagászat legújabb eredményei; Tetten ért csillagfejlõdés; Milyen a Nap röntgen-fényben?; Számítástechnika a csillagászatban; Vissza a Holdra!

Kérjük, hívja fel barátai figyelmét kiadványunkra, mely intézmények számára is megrendelhetõ – rózsaszín postautalványon – az MCSE címén: 1461 Budapest, Pf. 219. A Meteor csillagászati évkönyv ára 275 Ft (postaköltséggel együtt).

Nagy méretû mûszerek alkatrészeinek, fõdarabjainak (tûkõrtartó, tubus stb.) egyedi alkatrészként vagy készre szerelt állapotra történõ gyártását vállalom. Felső mérethatár 50 cm. Készíték továbbá fogasléces okulárkihuzatot bármilyen méretben. Komplet mûszerek óragépes, távirányítós kivitelezését és Dobson-távcsõvek faipari munkáit is vállalom. Kérjen árajánlatot!

Kocska Tamás, 3662 Ózd-Somsály, Vörösmarty u. 7.